

63

התכנית לתואר M.A. מוסמך חינוך שנה"ל תשע"ז

ראש התכנית: פרופ' שמואל שמאי.

חברי הסגל האקדמי:

פרופ' מן המניין: פרופ' שמואל שמאי.

פרופ' חבר: פרופ' אלי גימון, פרופ' יאיר זלטנרייך.

מרצה בכיר: ד"ר יוסף גיאברין, ד"ר אמיר גולדשטיין, ד"ר תמר הגר, ד"ר עפרה ולטר, ד"ר מירב חן, ד"ר אילת שביט, ד"ר עירית ששון.

מרצה: ד"ר שירי פרלמן-אבניאון, ד"ר קרוליין גוטמן, ד"ר אלון גולדברג, ד"ר יונתן קסלר.

מורה: ד"ר חגי אורנשטיין, ד"ר ענת בן-גל, ד"ר מרסל עמאשה.

מורה מן החוץ: עו"ד גוטגולד כהן תמר, פרופ' יובל דרור, ד"ר יוסף כנאענה.

מטרת הלימודים:

התכנית תאפשר למועמדים מתאימים במערכת החינוך ומחוצה לה, לשלב לימודים מתקדמים עם הכשרה מקצועית בתחומי התמחות מבוקשים ומתפתחים. התכנית מיועדת לבוגרי החוגים לחינוך במכללה האקדמית תל-חי, ובשאר המוסדות האקדמיים בארץ כולל מכללות אקדמיות להכשרת מורים בעלי תואר Be.D. ולעובדי ההוראה במערכת החינוך הפורמלית ועובדים בחינוך הבלתי פורמלי, המעוניינים להתקדם לתפקידי ניהול במוסדותיהם. בנוסף התכנית מיועדת לעובדים במערכות השלטון המקומי והרשויות המקומיות המעוניינים להרחיב אופקים. מועמדים מחוגים אחרים במדעי החברה והרוח (כמו פסיכולוגיה, שירותי אנוש, עבודה סוציאלית) שיתקבלו לתכנית יצטרכו בלימודי השלמה.

מערכות החינוך בעולם עוברות טלטלה מחינוך המבוסס על עקרונות שעוצבו בתקופת המהפכה התעשייתית במאה ה-19, לדרכי הוראה של המאה ה-21 של דרכי למידה מגוונות, ודגש על תהליכי הבנה ועל פיתוח מיומנויות של יכולת למידה עצמאית וחשיבה מסדר גבוה ויצירתית. לימודי התואר השני בחינוך במכללה האקדמית תל-חי אמורים להתמודד עם הטלטלה החינוכית בכך שכמחצית מתכני"ל מוקדשת ללימודי בסיס שמטרתם היא יצירת תשתית מעמיקה של ידע הנחוץ לאנשים העוסקים בחינוך. לימודי הבסיס יאפשרו חשיפה לפרספקטיבות חינוכיות בעולם בכלל ובארץ בפרט. התכנית תאפשר למוסמך להבין את התהליכים והמתחים של מערכות חינוך בראייה כוללת (למשל באמצעות הקורסים הבאים: "פילוסופיות חינוכיות", "מדיניות חינוכית", "רפורמות חינוכיות" ו"רב תרבותיות בחינוך"), ובמבט גלובלי ולוקלי. בנוסף, הושם דגש על התמקדות בתהליכים במערכת החינוך בארץ מנקודות מבט של התפתחות היסטורית והתפתחות חברתית.

- **התמחות בניהול**, שתעסוק ביסודות כלליים בניהול ויסודות ספציפיים בניהול חינוכי. תחום זה הוא קריטי בכל מערכת החינוך בארץ. המנהל ושדרת הניהול בבית הספר (סגן המנהל, רכזי השכבות ורכזי המקצועות) ומי שנמצאים בעמדת ניהול במוסדות חברתיים, ניצבים מול מציאות משתנה, ערכית וטכנולוגית, וזקוקים לידע מעודכן שישפר את כישורי הניהול שלהם. הסטודנטים יחשפו למגוון תחומי ידע ומיומנויות הרלוונטיות לתפקידים הניהוליים בבית הספר במאה ה-21.
- **התמחות באוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד** - המחנך והמורה בכיתה ובמסגרות הבלתי פורמליות פוגש במהלך עבודתו החינוכית בדילמות מורכבות. שילוב ילדים בעלי צרכים מיוחדים, הוראה של תלמידים בכיתה הטרוגנית, התמודדות עם בעיות התנהגות, התאמת ההוראה לילדים עם קשיי למידה ומוגבלויות וכו... קיימות תכניות התערבות לימודיות וטיפוליות וכן דרכי הוראה מגוונות הלימודים במסגרת ההתמחות יבחנו לעומק את הסוגיות המורכבות ואת תוכניות ההתערבות הקיימות, בניסיון להכשיר אנשי חינוך ליצור סביבות למידה מאתגרות ויצירתיות המותאמות לצורכי הלומד, ולתווכן לשטח. יושם דגש על עבודה חינוכית בגוון טיפולי.

תכנית הלימודים:
תנאי המעבר משנה לשנה

ממוצע ציונים בסוף שנה א' של 80 בכל קורסי החובה ובקורסי האשכול בנפרד.

תנאי סיום הלימודים בתכנית ודרישות לצורך קבלת זכאות לתואר

לשם קבלת תואר מוסמך ב"חינוך", יהיה על הסטודנט להשלים 38 נ"ז ומבחן סיום. קבלת התואר מותנית בהשגת ציון ממוצע סופי של 80 ומעלה בציון הסופי המשוקלל (קורסים + מבחן סיום). בנוסף חובה לקבל 80 ומעלה בקורסי הסמינר.

סטודנט אשר לא השלים את תכנית ההשלמות אשר נקבעה עבורו במלואה, לא יהיה זכאי לסיום התואר.

שקלול הציון הסופי

- כ - 80% - ממוצע הציונים על מכלול הקורסים (38 נ"ז).
- כ - 20% - ציון המבחן המסכם.

הפירוט המלא של הקורסים בתכנית:

לימודי בסיס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
התפתחות פילוסופיות חינוכיות בעולם ובישראל	ד"ר אילת שביט	א	2
רפורמות חינוכיות בישראל ובעולם	פרופ' יובל דרור	א	2
היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל	פרופ' יובל דרור	א	2
מגדר וחינוך	פרופ' שמואל שמאי	א	2
שיטות מחקר כמותיות	ד"ר מרסל עמאשה	א	2
שיטות מחקר איכותניות	ד"ר תמר הגר	א	2
תיאוריות ביקורתיות בחינוך	ד"ר אילת שביט	א	2
אינטליגנציה רגשית בחינוך המיוחד	ד"ר מירב חן	ב	2
אחד מתוך 2 הסמינרים הבאים:			
סמינר: רב תרבותיות וחינוך	פרופ' שמואל שמאי	ב	4
סמינר: סוגיות ומחלוקות בתולדות החינוך העברי	פרופ' יאיר זלטנרייך	ב	4
סה"כ			20

הפירוט המלא של הקורסים באשכול ניהול:

שם הקורס	שם המרצה	שנה	נ"ז/שש"ס
ניהול מערכות חינוך	ד"ר יוסף כנאענה	א	2
התנהגות ארגונית ומנהלית בחברה רב-תרבותית	ד"ר יוסף כנאענה	א	2
תקשוב ופדגוגיה חדשה	ד"ר עירית ששון	א	2
ניהול ומנהיגות חינוכית: היסטוריה, תיאוריה ומבט על הפריפריה	ד"ר אמיר גולדשטיין	ב	2
ניהול בארגונים – תיאוריה ומעשה	ד"ר חגי אורנשטיין	ב	2
הערכה בית-ספרית	ד"ר עירית ששון	ב	2
משפט ומדיניות בחינוך	ד"ר יוסף ג'בארין/ עו"ד תמר גוטגולד כהן	ב	2
סמינר- רפורמות חינוכיות בישראל ובעולם	פרופ' יובל דרור	ב	4
סה"כ			18

הפירוט המלא של הקורסים באשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

שם הקורס	שם המרצה	שש"ס	שנה	נ"ז/שש"ס
לקויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית	ד"ר ענת בן-גל	2	א	2
אלימות במערכת החינוך	ד"ר מירב חן	2	א	2
סוגיות בלימודי מוגבלות	ד"ר קרוליין גוטמן	2	א	2
נוער בסיכון	ד"ר גולדברג אלון	2	ב	2
שילוב אומנויות בחינוך מיוחד	ד"ר עפרה ולטר	2	ב	2
סוגיות במוגבלות שיכלית התפתחותית וסוגיות באוטיזם: דומה ושונה	ד"ר שירי פרלמן	2	ב	2
סוגיות נבחרות בחינוך מיוחד בחברה רב תרבותית	ד"ר יונתן קסלר	2	ב	2
סמינר: תכניות למידה חברתיות-רגשיות (SEL) בחינוך המיוחד	ד"ר ולטר עפרה	4	ב	4
סה"כ		18		18

תקצירי הקורסים

תקצירים של לימודי הבסיס

ד"ר אילת שביט

התפתחויות פילוסופיות חינוכיות בעולם ובישראל

6300008 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

דרישות קדם: פילוסופיה של החינוך

קורס מתקדם בהגות החינוכית. הקורס בנוי על יסוד ההנחה כי הסטודנטים השתתפו בקורס יסוד של "הפילוסופיה של החינוך" במסגרת לימודיהם בתואר ראשון, וממילא מהווה הדבר תנאי-קדם להשתתפות בקורס. במסגרת הקורס יידונו תיאוריות חינוכיות מודרניות, במאה העשרים, בהקשר פילוסופי-היסטורי. חינוך פתוח (רייך, פרום, ניל); חינוך ולמידה (פיאז'ה, ויגוטסקי), חינוך עמלני (מקרנקו, גולן), חינוך הומניסטי (רוג'רס, פרום), חינוך אנרכיסטי וחינוך רדיקלי (איליץ', פריירה, ז'ירו). במסגרת הקורס יושם דגש על העקרונות התיאורטיים של הזרמים השונים, כאשר דרכי יישומן כמו גם ניסיונות חינוכיים היסטוריים ישמשו כאילוסטרציה להדגמת רעיונות אלה. כך למשל, יודגשו היסודות המרקסיסטיים המונחים בהגותם של גולן או ויגוטסקי, או היסודות הלוגיים והאפיסטמולוגיים בהגותם של פיאז'ה ופחות מכך דרכי יישומם, זאת גם במקרה של מחנכים מעשיים דוגמת ניל או מקרנקו.

פרופ' יובל דרור

רפורמות חינוכיות בישראל ובעולם

6300006 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

דרישות קדם: 'מדיניות חינוכית בעולם ובישראל' לפני הקורס או במקביל לו

הקורס יתמקד ברפורמות, שינויים ושיפורים שאירעו ו/או הווים במערכות חינוך ובעולם כחלק ממדיניות חינוך לאומית (רמת "מאקרו") ובדרכי יישומן ברמת ה"מסו" (מקומית/אזורית) או ה"מיקרו" (מוסד חינוכי פורמלי או בלתי פורמאלי, כיתה או קבוצה, עמותה, תנועה וכו'). בקורס תוצג הספרות העדכנית בתחומי רפורמות, שינויים ושיפורים – ובאותם תחומים שייבחרו ברמות ה"מסו" וה"מיקרו" – תוך פירוט ההיבטים שלהם מבחינה תכנית ('מה'), והיבטי היישום ('איך'). משתתפי הקורס יעמיקו ביישום במוסד או תחום אחד שייבחר על ידם במערכת החינוך בישראל ע"י הצעות לרפורמות, ו/או לשינויים ו/או לשיפורים במוסד או בתחום שנבחרו, ע"פ המחקר העדכני לגבי רפורמות, שינויים ושיפורים מחד גיסא והמוסד או התחום שייבחר מאידך גיסא.

פרופ' יובל דרור

היסטוריה של החינוך ומדיניות חינוכית בישראל

6300000 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יתמקד בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה, כחלק מהכרת מקומה של ההיסטוריה של החינוך בין מדעי העזר של "מדיניות החינוך". בקורס תוצג הספרות המחקרית העדכנית בתחום תולדות מדיניות החינוך והקשר בין ההיסטוריה בחינוך לקביעת מדיניות עכשווית ועתידית תוך פירוט היבטים שונים של תרומת ההיסטוריה של החינוך למדיניות החינוך ('איך'), ובחינתם בעבר ובהווה של החינוך בישראל בימי המנדט והמדינה ('מה'), לקראת העתיד. משתתפי הקורס יעמיקו בתרומת ההיסטוריה של החינוך לחקר מדיניות החינוך ולעיצובה באמצעות

ניתוח שורשיו ההיסטוריים של "חקר מקרה" אחד ממדיניות החינוך העכשווית (והעתידית) בישראל, ע"פ המחקר העולמי ובהשוואה למחקר הישראלי.

פרופ' שמואל שמאי

מגדר וחינוך

6300007 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הכרת השווה והשונה בין המינים בתחומים הקוגניטיבי, פסיכולוגי וחברתי, והכרת תיאוריות בתחום סוציולוגיה של המגדר, והמשפחה. חינוך ומגדר – מעמד הבנות והבנים בכיתה. בחינת מעמד התלמידה והתלמיד במערכת החינוך הישראלית. הכרת תכניות התערבות בית ספריות וחברתיות לשיווין בין המינים.

ד"ר מרסל עמאשה

שיטות מחקר כמותיות

6300002 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יקנה למשתתפים היכרות מעמיקה עם שיטות מחקר מקובלות בחינוך. בקורס יושם דגש מיוחד על שיטות ומערכים רב-משנתיים, הבנה וניתוח של אינטראקציות, סוגיות במחקרי שדה ומחקרי פעולה. נלמד גם, אילו ניתוחים מתאימים לשאלות מחקריות שונות, כיצד לבצע אותם ב-SPSS וכיצד לפרש את הפלט ולדווח את התוצאות.

ד"ר תמר הגר

שיטות מחקר איכותניות

6300003 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק בהעמקת ההכרות עם המחקר האיכותני ויקנה לסטודנטים מושגים וכלים שיאפשרו להם לבצע מחקרים מסוג זה. במהלך הקורס נלמד כיצד שיטת מחקר זו בונה ידע חדש ונדון בהיבטים הפילוסופיים, התיאורטיים והיישומיים שלה. נפתח בהצגת ההיסטוריה של מחקר זה ונעמוד על הזרמים החשובים שצמחו במסגרתו. על רקע ידע זה נבדוק את השלבים שעוברים חוקרים הבוחרים לבצע מחקר איכותני. בין השאר נלמד כיצד בונים שאלות מחקר; כיצד מתכננים מערך מחקר; מה הם כלי המחקר הרלבנטיים (למשל תצפית, ראיון עומק, מסמכים, סיפורי חיים, תמונות ועוד) וכיצד משתמשים בהם בהקשרים מחקריים שונים. נעמוד גם על הדילמות התיאורטיות, האישיות והאתיות עימן מתמודדים חוקרים וחוקרות הנוקטים בשיטות מחקר אלה. כמו כן נעסוק בפענוח ובפרשנות התוצאות תוך שימוש בתפיסות תיאורטיות. בגלל קוצר היריעה נעסוק רק בסוגות בודדות בצורה מפורטת (מחקר אתנוגרפי, מחקר נרטיבי, מחקר פמיניסטי, מחקר פעולה). הקורס יכלול גם התמודדות עם שלב תיעוד המחקר ובמהלכו נלמד על סוגות של כתיבה וסוגי תיעוד אחרים. במהלך הקורס יגיעו חוקרים שיספרו על מחקריהם; ברוח השיחות בכתה נעניין יחד בדוגמאות למחקרים איכותניים מסוגים שונים, שיופיעו במהלך הסמסטר אתר הקורס.

ד"ר אילת שביט

תיאוריות ביקורתיות בחינוך

6300001 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

דרישות קדם: מיומנויות אקדמיות, פילוסופיה של החינוך

הקורס יעסוק במושגים, הוגים, דילמות, תיאוריות ופרקטיקות המרכיבות את התחום של חינוך ופדגוגיה ביקורתית. לצד הכרת הספרות וניתוח הטקסטים, הסטודנטים שיבחרו בכך גם יעשו שימוש בכלים ביקורתיים – אנליטיים, אכזיסטנציאליים ואמפיריים – כדי לבצע רפלקסיה על פעילות חינוכית ביקורתית שהם עצמם ביצעו.

אינטליגנציה רגשית בחינוך המיוחד

6300019 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק במושגים התיאורטיים של אינטליגנציה רגשית דרך מחקר ועיון וכן בדרכי היישום של מושגים אלו בחינוך הכללי ובחינוך המיוחד בפרט. גישת Social-emotional learning המתבססת על מושגים של אינטליגנציה רגשית, תבחן באופן ספציפי-יישומית ומחקרית בחינוך המיוחד. כמו כן תבחן אינטליגנציה רגשית בהקשר למושגים אחרים כגון: למידה, השכלה, וויסות-עצמי ועוד.

פרופ' שמואל שמאי

סמינר רב תרבותיות וחינוך

6300024 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

החברה הישראלית הינה חברה מרובת תרבויות עם נטיות שמשנות בין שילוב לבדלנות. הקורס יעסוק בהיבטים התיאורטיים של רב-תרבותיות בחברה והתמודדות מערכת החינוך עם ריבוי התרבויות. הקורס יעסוק ברקע של הקבוצות השונות וביחסים בין הקבוצות והתרבויות השונות בישראל בהתמקדות במערכת החינוך בישראל – גם כמושפעת מהמצב וגם כזירת מאבק בין הקבוצות.

פרופ' יאיר זלטנרייך

סמינר סוגיות ומחלוקות בתולדות החינוך העברי

6300025 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

מטרת הקורס הינה לברר בעיקר את שורשיהם של תופעות ותהליכים במערכת החינוך, ולכן להתמקד בתקופת היישוב ובשנותיה הראשונות של מדינת ישראל, כאשר קורסים נוספים של לימודי הבסיס, ובמיוחד השניים הדנים בשעשים ובמדיניות חינוך, יחדדו את תוצאותיהם של הנושאים המועלים כאן. בתחום המתודולוגי הכוונה היא לבחון לעומק תהליכי התפתחות שליוו את הסוגיות הנדונות ואת השלכותיהן הישירות והעקיפות על עמדות וגישות במערכת החינוך. בקורס יושם דגש על ניתוח מקורות ראשוניים.

תקצירים של אשכול ניהול

ד"ר יוסף כנעאנה

ניהול מערכות חינוך

6300004 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס מציג את הרקע להתפתחותו של תחום מינהל החינוך כתחום מחקר אקדמי חדש שהתפתח במרוצת ארבעים השנה האחרונות ואשר נשען בעיקר על תיאוריות מתחום המינהל ומדעי החברה. תחום מינהל החינוך מתמקד בהיבטים הארגוניים והמבניים של תכלול והכוונה של עבודת הארגון וכולל את ניהול העבודה, קבלת החלטות, פתרון בעיות ועוד. הקורס נועד להקנות מושגי יסוד בתחום מינהל החינוך להבנת תפקידים של מנהל בית הספר והמורה כמובילים תהליכים חינוכיים וכמנהיגים חינוכיים. מושגי יסוד אלה יסייעו לסטודנטים להכיר את המבנה הארגוני של בית הספר בהשוואה למבנים ארגוניים אחרים ולהכיר את התהליכים הפועלים בו, ואלה המשפיעים על תפקידו ותפקודו של מנהל ביה"ס (קהילה, רשות מקומית ומשרד החינוך וכו'). תשומת לב מיוחדת תינתן לגישות ולתיאוריות השונות בתחום מינהל החינוך כמדע וידונו בבעיות הארגוניות המאפיינות תפקוד ארגוני חינוך בעולם כיאופי ומורכב בהשוואה לעבר.

ד"ר יוסף כנאענה

התנהגות ארגונית ומנהלית במערכת חינוך בחברה רב תרבותית

6300010 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

דרישות קדם: 'מדיניות חינוכית בעולם ובישראל' לפני הקורס או במקביל לו

החברה הישראלית מורכבת ממרקם ייחודי של גוון רחב של תרבויות. ריבוי תרבויות זה משליך על תפקודה והתנהלותה, על מעמדה וטיבה של מערכת החינוך הישראלית. מטרת הקורס לחשוף את הסטודנטים לקשת רחבה של התנהגות ארגונית של מערכת החינוך הישראלית בכלל, ושל בתי הספר (כארגונים) בפרט, אשר מחולקים לפי זרמים ותרבויות שונים בחברה הישראלית. ניתוח התנהלותה של מערכת החינוך הישראלית יסייע לסטודנטים להכיר ולהבין מציאות חינוכית זו אשר מזמינה לתוך השיח החינוכי סוגיות ודילמות סביב האתגרים העומדים בפני מערכת החינוך הישראלית בצל ריבוי תרבותי זה. יודגשו בקורס נושאים מתוך השיח האקדמי סביב ההתנהגות הארגונית של מערכת החינוך הישראלית ובמידת התאמתה כמערכת חינוך העונה על צרכיהן של כל גווי התרבויות והאוכלוסיות השונות בישראל.

ד"ר עירית ששון

תקשוב ופדגוגיה חדשנית

6300009 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

המחשב תופס מקום מרכזי בתהליכי הוראה ולמידה במערכות חינוך. הקורס דן בפוטנציאל הגלום בטכנולוגיות המחשב בהקשר הפדגוגי כאשר המוקד הוא המפגש בין טכנולוגיות ידע לבין תהליכי חשיבה, למידה והוראה. הקורס מבוסס על התנסויות פעילות בסביבות למידה ממוחשבות מגוונות בתחומי תוכן שונים ואפיון סביבות אלו תוך התייחסות לגישות פדגוגיות חדשניות. סביבות למידה ממוחשבות ינותחו באופן ביקורתי על פי שלושה מימדים מרכזיים – א) גישות בפסיכולוגיה של הלמידה, ב) מרכיבי עיצוב ועקרונות עיצוב פדגוגיים ו- ג) מיומנויות חשיבה.

ד"ר אמיר גולדשטיין

ניהול ומנהיגות חינוכית: היסטוריה, תיאוריה ומבט על הפריפריה

6300013 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק בסוגיות של ניהול ומנהיגות במערכת החינוך. הוא ייכלול נקודת מבט היסטורית ותיאורטית על חינוך ומנהיגות בישראל. השיעורים הראשונים יעסקו במנהיגות במאקרו של מדינת ישראל. באמצעות מקרי מבחן של מנהיגים שיעצבו את החברה הישראלית ואת החינוך בה (במובן הרחב) ייחשפו הסטודנטים לשאלות, לדילמות ולתיאוריות בתחום המנהיגות והניהול בכלל. בשיעורים הבאים הצמצם יתמקד בהדרגה להתבוננות במנהיגות בזירה הבית ספרית. תיבחן סביבת העבודה של מנהל בית הספר ותוצגנה תאוריות המתמקדות במנהיגות חינוכית כמנהיגות מוסרית וכמנהיגות לצדק חברתי. החלק האחרון של הסימסטר יעביר את מוקד הדיון אל הפריפריה ואל ההתמודדות הניהולית והמנהיגותית בתוכה. לסיכום הקורס יידרשו הסטודנטים לבחון מקרי מבחן למנהיגות חינוכית בגליל העליון באמצעות התבוננות והכלים שרכשו לאורך הסימסטר.

ד"ר חגי אורנשטיין

ניהול בארגונים – תיאוריה ומעשה

6300014 - 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

בקורס יוצגו מגוון גישות ניהול ומנהיגות, תוך מתן דגש על תפיסות ניהול מתקדמות ומעשיות, המיועדות לתת מענה לאתגרי הניהול, בעולם ההולך ונעשה תובעני ותחרותי, ואשר קצב השינויים ומידת אי הודאות בו גדלים והולכים. בקורס ייסקרו מגוון תיאוריות, כלים וטכניקות בסיסיים בניהול, תוך הצגת ההיבטים התיאורטיים והמעשיים של תחום ידע רחב זה, הרלוונטיים למנהלי ארגוני חינוך.

ד"ר עירית ששון

הערכה בית ספרית

6300015 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

בשנים האחרונות גוברת הקריאה לפיתוח תרבות אחריותיות (Accountability) מוסדית. גוברת ההכרה בחשיבותה של ההערכה הבית ספרית כמסייעת לקידום האפקטיביות של בית הספר במכלול והערכת התלמיד כפרט. להערכה תפקיד מכריע בקידום ההוראה והלמידה של יחידים וקבוצות בבית הספר והיא מהווה מנגנון המניע לשיפור העשייה הפדגוגית ולעיצוב תהליכי הלמידה של בית הספר בכללותו. קורס זה יעסוק בפיתוח תפיסת ההערכה בשירות הלמידה, ככלי משוב מעצב להשבת תהליכי הוראה – למידה. הערכה מהווה חלק בלתי נפרד מההוראה והלמידה. הקורס מקנה בסיס תיאורטי מעמיק בנושא הערכה בהקשר החינוכי הבית ספרי ומאפשר התנסות יישומית בהערכה חינוכית.

ד"ר יוסף ג'בארין / עו"ד תמר גוטגולד כהן

משפט ומדיניות בחינוך

6300016 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

מטרת הקורס היא לבחון ולנתח את העקרונות המשפטיים והאידיאולוגיים המעצבים את מדיניות החינוך בישראל. לשם כך, הקורס ידון בנסיבות ההיסטוריות, התרבותיות, והפוליטיות, שהשפיעו על עיצוב מערכת החינוך, על הדינאמיקה שעוברים יעדיה של המערכת, ועל הדרכים בהן ביקשה המערכת להיענות לאתגרים וללחצים בתוכה ומחוצה לה. הדיון יעשה תוך כדי התמקדות בסוגיות העכשוויות של החינוך בישראל. הסטודנטים יתוודעו במסגרת הסמינר למדיניות משרד החינוך כפי שהיא משתקפת בחוקי החינוך השונים, בדו"חות הוועדות השונות, בחוזרי מנכ"ל וברפורמות המרכזיות אשר השפיעו על גיבוש מערכת החינוך בישראל ועל הדגשיה הפדגוגיים. הסמינר יקנה למשתתפים כלים תיאורטיים ומעשיים להבנת וניתוח תהליכים וסוגיות במשפט ומדיניות חינוך בכלל, ובישראל בפרט.

ד"ר אלי גימון

סמינר יזמות בחינוך

6300017 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

מטרת הקורס הינה להתוודע לתהליכי יזמות עסקית וחברתית במוסדות חינוך. הכרת תכנית עסקית והתנסות ממשית בהכנתה חשובים לאלה המתעתדים לפנות ליזמות אך לא פחות מכך לעובדים ולמנהלים בארגונים קיימים, הזקוקים לבחון תכניות עסקיות ו/או להכין, בעת תכנון פרויקטים חדשים בארגון כמו גם בחיפושיהם אחר השקעות, שיתופי פעולה ושיווק למשתמשים הפוטנציאליים. במסגרת הקורס יעבדו צוותי הסטודנטים על הכנת תכנית עסקית למיזמים חינוכיים חדשים, על ניתוח הסביבה הרלוונטית, על קביעת האסטרטגיה ועל פיתוח תכנית אופרטיבית להקמה ותפעול של מיזם חינוכי.

תקצירים של אשכול אוכלוסיות ייחודיות וחינוך מיוחד

ד"ר ענת בן גל

לקוויות למידה וקשב בפרספקטיבה רב-מערכתית

6300011 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס יעסוק בהגדרת המושגים "הפרעות למידה/ לקוויות למידה" ו"הפרעות קשב", תוך התייחסות לסוגי לקוויות למידה, דרכי אבחון וכן משמעויות מערכתיות, חברתיות ורגשיות הקשורות בלקוויות למידה וקשב. נדון בדילמות ובמשמעויות הכרוכות באבחון, במודל האבחוני ובנהלי אבחון המקובלים בארץ, באבחון לאוכלוסייה שאינה דוברת עברית כשפת-אם, תוך ניתוח מקרים והדגמת כלי אבחון שונים.

ד"ר מירב חן

אלימות במערכת החינוך המיוחד

6300012 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

בעשורים האחרונים חלה עליה חדה במודעות לתופעת האלימות במערכות הבית-ספריות. רובד מרכזי בתופעה זו מקיף אוכלוסיות של ילדים מהחינוך המיוחד - הן כתוקפים והן כמותקפים. מטרת הקורס היא לבחון את תופעת האלימות הבית-ספרית בכלל, ובחינוך המיוחד בפרט, בארץ ובעולם ובראיה רב-תרבותית. מטרת הקורס היא לבחון את התופעה מבחינה תיאורטית ולהכיר את המודלים הקיימים להבנה, מניעה ומיגור, בארץ ובעולם.

ד"ר קרולין גוטמן

סוגיות בלימודי מוגבלות

6300005 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס מגדיר את תחום חקר ה"מוגבלות" (disability) ע"י מיקודו כתופעה חברתית, ותרבותית וכהבניה חברתית. מטרת הקורס הינה לאתגר את הסטודנטים בהסתכלות ביקורתית על הדרכים שבהם אנשים עם מוגבלות משתלבים ומודרים בחברות מודרניות, כולל בישראל. תוך שימוש בדו-שיח הקשור לצדק חברתי דרך התייחסות להיבטים היסטוריים, תרבותיים, פוליטיים ואומנותיים, כפי שנתפסים דרך "עדשה של מוגבלות".

ד"ר גולדברג אלון

נוער בסיכון

6300018 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

בני נוער בסיכון מהווים אוכלוסיית יעד מרכזית לעובדי חינוך במסגרות מגוונות. מדובר באוכלוסיות נוער הנמצאות או עלולות להימצא במצבי סיכון פיזיים ו/או נפשיים ו/או רוחניים. הגדרת האוכלוסייה נעה בין הטוענים שכל בני הנוער המתבגרים נמצאים בסיכון כזה או אחר (גלן ונלסון, 1988), למעריכים שרק מחצית מכלל גילאי 10 - 17 נמצאים בסיכון, וכרבע מהם נמצאים בסיכון גבוה, למציגי "תמונה ורודה" הטוענים שמרביתם של בני הנוער כיום מצליחים להסתדר מצוין ורק אחוזים מאוד קטנים נמצאים בסיכון לפגיעה ו/או לכישלון (מלס ולואיס 1991). התווית של נוער בסיכון מודבקת כיום לקבוצות נוער שונות על רקע ניסיון מתמיד של שירותי חינוך ורווחה להכין תכניות מניעה יעילות להתמודדות עם תופעות חברתיות בקרב בני נוער וצעירים. תווית זו מכוונת לזיהוי מוקדם של אוכלוסיות בעלות סימני סיכון כלליים ו/או ספציפיים המכתיבים את דרכי ההתמודדות וההתייחסות המכוונות לאוכלוסיות אלו על ידי השירותים השונים. הקורס נועד לפתוח צוהר לעולמם של בני נוער אלה ולהבין את מערך השירותים שנועד לתת מענה הולם לצרכיהם. במהלך הקורס נדון בהיבטים תיאורטיים ויישומיים של הנושא. נכיר את גוף הידע, הזרמים התיאורטיים ומושגי היסוד בתחום ונעמוד על המחלוקות המרכזיות המאפיינות את המדיניות הציבורית, העשייה בשדה והמחקר.

ד"ר עפרה ולטר

שילוב אומנויות בחינוך מיוחד

6300020 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הסטודנטים יחשפו לרזי שילוב האומנויות; תנועה, מוסיקה, צילום, הבעה ויצירה. הסטודנטים ילמדו לפתח יכולת להתבונן, להעריך ולקדם את הקבוצה והיחיד בקבוצה בהיבטים חברתיים, רגשיים וקוגניטיביים תוך שילוב האומנויות. התנסות בפעילות אינטראקטיבית ככלי לזיהוי והגדרת צרכים אישיים וקבוצתיים בחינוך המיוחד. נלמד לזהות צרכים אילו גם דרך הכרת פרוטוקול SDM. הקורס יכלול; למידה, התנסות וצפייה באוכלוסיות החינוך המיוחד. הסטודנטים ילמדו דרכי שימוש באומנויות והאפשרויות המגוונות הגלומות בה. כמו כן הסטודנט ילמד לפתח ערוצי תקשורת בין-אישית ועקרונות לתכנון פעילויות בשילוב אומנויות.

סוגיות במוגבלות שכלית התפתחותית וסוגיות באוטיזם דומה ושונה ד"ר שירי פרלמן אבניאון

6300021 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

הקורס משמש כקורס שנה ב' בתואר השני בחוג לחינוך. בקורס תתבצע היכרות והשוואה בין מאפייני ילדים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית או לקויות התפתחותיות המאותרות קוגניטיבית, לבין מאפייני ילדים הנמצאים על הרצף האוטיסטי. נכיר את שתי האוכלוסיות הללו לעומק, ואז נשווה את המאפיינים הקוגניטיביים, הרגשיים, המשפחתיים והחברתיים של הפרעות התפתחותיות אלו, את הסיבות הידועות לשתי הפרעות ההתפתחותיות הללו, וגם סוגיות של קומורבידיות. הקורס יתבסס על קריאה של חומר אקדמי, ויעניק תשתית מתודולוגית המקובלת בתחום של חקר המוגבלות השכלית והאוטיזם. זהו קורס סמסטריאלי, שיתבסס על הרצאות פרונטאליות, ועל הדרכות פרטניות לביסוס העבודה האקדמית העיונית בנושא.

סוגיות נבחרות בחינוך המיוחד בחברה רב תרבותית: המקרה של ישראל ד"ר יונתן קסלר

6300022 – 2 שש"ס, 2 נ"ז, ש'

מטרתו המרכזית של קורס זה היא להציב בפני הסטודנט דילמות וסוגיות מורכבות בעיצוב חברה שוויונית בתחום החינוך המיוחד בישראל. הקורס עוסק בשאלות דוגמת, מהי חברה רב תרבותית וכיצד זו משפיעה על חינוך המיוחד? כמו כן, בקורס תוצג תמונה מעודכנת של חלוקת החינוך המיוחד לקהילות השונות בישראל וייבחנו דרכים לשינוי, שיפור וצמצום פערים בין קהילות בתחום זה.

סמינר תכניות למידה חברתיות-רגשיות (SEL) בחינוך המיוחד ד"ר עפרה ולטר

6300023 – 4 שש"ס, 4 נ"ז, ש'

ליצור לסטודנטים מסגרת תכנית ותהליכית לעריכת מחקר בתחום החינוך המיוחד, כחלק מהדרישות לסיום התואר שני. הסטודנטים יחשפו לרצינול העומד בבסיס הגישות החברתיות-רגשיות שהתפתחו בשני העשורים האחרונים בארץ ובעולם, ולמגוון רחב של תכניות התערבות ותוכניות למידה המבוססות על היבטים אלו. בהמשך הקורס ידרשו לבחון לעומק גישה אחת או שתיים, להשוות ולהתאים גישה חברתית-רגשית לאוכלוסייה ייחודית בחינוך המיוחד. סטודנטים שירצו יוכלו להתנסות בבניית תכנית שכזו על פי העקרונות שילמדו.